

РЕПУБЛИКА СРПСКА ГРАД ЗВОРНИК ГРАДОНАЧЕЛНИК

Светог Саве 124 75400 Зворник, Тел: 056/232-200, Факс: 056/232-221, www.gradzvornik.org, e-mail: gradonacelnik@gradzvornik.org

Број: 02-022105/22

Датум: 14.07.2022. године

На основу члана 59. и 82. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16, 36/19, 61/21), члана 26. став 5 Закона о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 63/21) и члана 41. и 51. Статута града Зворник – пречишћен текст („Службени гласник града Зворник“, број 5/17) Градоначелник Зворника доноси:

ОДЛУКУ

о усвајању Акционог плана образовања и запошљавања Града Зворник за период 2022.-2024. година

I

Усваја се Акциони план образовања и запошљавања града Зворник за период 2022-2024. година (у даљем тексту: Акциони план).

II

Акциони план представља смјерницу за дјеловање надлежних институција са циљем рјешавања проблема недовољне усклађености образовног система са потребама на локалном тржишту рада, подстицања запошљавања те стварања додатне вриједности која ће допринијети унапређењу квалитета живота на подручју града Зворник.

III

Акциони план садржи опште и демографске податке о граду Зворник, анализу стања у области привреде, запошљавања и образовања, преглед циљева те приједлог активности и мјера.

III

Акциони план се заснива на Стратегији интегрисаног развоја града Зворник за период 2018.-2027. година, Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2016.-2020. година, Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2021.-2027. година, односно Акционом плану запошљавања у Републици Српској за 2022. годину.

IV

За реализацију, праћење и извјештавање о реализацији Акционог плана задужује се Савјет за образовање и запошљавање града Зворник.

V

Акциони план се налази у прилогу ове одлуке и представља њен саставни дио.

VI

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а биће објављена у „Службеном гласнику града Зворник“.

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Зоран Стевановић

Достављено:

1. Члановима Савјета;
2. Службени гласник Града Зворник;
3. У спис.

**АКЦИОНИ ПЛАН ОБРАЗОВАЊА И ЗАПОШЉАВАЊА ГРАДА ЗВОРНИК
ЗА ПЕРИОД 2022 – 2024. ГОДИНА**

Зворник, јул 2022. године

1. УВОД.....	2.
2. ОПШТИ ПОДАЦИ.....	3.
3. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ.....	3.
3.1. Старосна и полна структура становништва.....	3.
3.2. Просторни распоред становништва.....	3.
4. ПРИВРЕДА ГРАДА ЗВОРНИК.....	4.
4.1. Број привредних субјеката.....	4.
4.2. Спољнотрговинска размјена.....	5.
4.3. Потенцијали за развој привреде.....	6.
5. СТАЊЕ И ТОКОВИ НА ЛОКАЛНОМ ТРЖИШТУ РАДА.....	6.
5.1. Запосленост.....	7.
5.2. Незапосленост.....	8.
5.3. Категорије теже запошљивих лица.....	9.
5.4. Просјечна плата.....	10.
5.5. Анализа потреба привреде за радном снагом.....	10.
6. ОБРАЗОВАЊЕ.....	11.
6.1. Основно образовање.....	11.
6.2. Средње образовање.....	12.
6.3. Високо образовање.....	13.
6.4. Образовање одраслих.....	14.
7. ЦИЉЕВИ АКЦИОНОГ ПЛАНА И УСКЛАЂЕНОСТ СА ДОКУМЕНТИМА ВИШИХ НИВОА ВЛАСТИ.....	15.
8. ПРЕГЛЕД МЈЕРА И АКТИВНОСТИ.....	17.
9. ФИНАНСИРАЊЕ.....	20.
10. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ.....	20.

1. УВОД

Акциони план образовања и запошљавања града Зворник за период 2022-2024. године (у даљем тексту Акциони план) представља смјерницу за дјеловање надлежних институција с циљем рјешавања питања незапослености и проблема неусклађености образовног система са потребама на локалном тржишту рада.

Кроз Акциони план се презентују све предности и недостаци локалног тржишта рада, анализира досадашње стање и на бази тога планирају активности за рјешавање уочених проблема у тачно одређеним роковима.

Акциони план је резултат рада Савјета за образовање и запошљавање града Зворник (у даљем тексту: Савјет) који је основан Одлуком Градоначелника број 02-052-1-141/2021 од 25.06.2021. године. Савјет чине представници Градске управе Зворник, ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске - Филијала Зворник, образовних институција и привредних субјеката који послују на подручју Зворника.

На првој сједници Савјета је донешен Правилник о раду Савјета за образовање и запошљавање града Зворник по којем чланови Савјета имају обавезу да активно учествују у раду Савјета, међусобно размјењују информације и усклађено користе ресурсе организација које представљају те да се међусобно потпомажу ради континуираног и досљедног провођења задатака¹ Савјета међу којима су провођење истраживања за потребе дефинисања краткорочне и дугорочне прогнозе кретања на тржишту рада и предлагање одговарајућих активних мјера запошљавања, односно припрема акционих планова запошљавања.

Поштујући своје обавезе и извршавајући своје задатке, сви чланови Савјета су активно учествовали у изради овог Акционог плана и то кроз доставу података, давање стручних мишљења и дефинисање корака који се требају предузети у наредном периоду. Техничке послове је урадио Одсјек за управљање развојем и међународну сарадњу при Служби за јавне набавке, управљање развојем и међународну сарадњу у Градској управи Зворник.

Акциони план садржи опште и демографске податке о граду Зворник, анализу стања у области привреде, запошљавања и образовања те приједлог активности и мјера. Исти је базиран на:

1. Стратегији интегрисаног развоја града Зворник за период 2018.-2027. година,
2. Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2016.-2020. година,
3. Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2021.-2027. година
4. Акционом плану запошљавања у Републици Српској за 2022. годину.

Након усвајања овог документа од стране Градоначелника града Зворник, а у складу са ставовима 3. и 5. члана 26. Закона о стратешком планирању и управљању развојем у РС (Службени гласник РС, број 63/21), кренуће се са реализацијом предвиђених активности и мјера које ће се финансирати средствима Градске управе Зворник, ЈУ Завода за запошљавање Републике Српске и из осталих извора.

2. ОПШТИ ПОДАЦИ

Град Зворник се налази у источном дијелу Републике Српске и лежи на источним обронцима Мајевице. Морфологија терена је, претежно, брдско - планинска. Обухвата површину од 371,95 km² и спада у ред развијених јединица локалне самоуправе Републике Српске. Граничи се са општинама Братунац, Милићи, Власеница (на југу), Шековићи, Осмаци, Калесија (на западу), Лопаре, Угљевик и Бијељина (на сјеверу) и сматра се административним и привредним центром регије Бирач.

Везу са друмском и жељезничком мрежом сусједне Републике Србије остварује преко четири моста на ријеци Дрини²:

- Каракаж – међународни гранични прелаз I категорије у друмском саобраћају;
- Шепак – међународни гранични прелаз за путнички промет у друмском саобраћају;
- Зворник – међународни гранични прелаз за жељезнички саобраћај;
- Зворник Стари мост – међународни гранични прелаз.

¹ Одлукао оснивању Савјета за образовање и запошљавање града Зворника, члан 5.

² Одлука о одређивању граничних прелаза у БиХ, Службени гласник БиХ број 39/12.

С обзиром да се у њему укрштају путеви који повезују највеће урбане центре у земљи и региону и да је готово подједнако удаљен од Сарајева, Београда и Новог Сада, може се рећи да има веома повољан геостратешки положај.

Зворник је град са умјерено-континенталном климом и разноврсним природним богатствима као што су минералне сировине и водни ресурси, а има и богато културно-историјско наслеђе. Њиховим одрживим кориштењем би се значајно допринело привредном развоју града.

3. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1 Старосна и полна структура становништва

Према попису становништва који је спроведен 2013. године, на територији града Зворник живи 54.407 становника у 17.690 домаћинстава. Просјечан број чланова домаћинства износи 3,07 што је нешто мање од републичког (3,20) и државног просјека (3,26). Просјечна старост становништва града Зворник је 39,39 година.

На подручју Зворника је присутан тренд смањења броја рођених јер дио младих одлази и заснива или одводи већ засновану породицу ван подручја града Зворник. Ипак, дјеца до 14 година чине 16% (8.710) становника града Зворник. Истовремено млади узраста од 15 до 19 година чине 6% (3.264), а млади узраста од 20 до 29 година 13,37% (7.276) зворничког становништва. Највећи број њих стиче или је већ стекло високо образовање на универзитетима у Источном Сарајеву, Бањој Луци, Новом Саду и Београду. Често се одлучују да тамо и остану због лакшег проналазка запослења тако да се локална заједница суочава са све већим проблемом смањења људског потенцијала. Становника старости између 30 и 65 година има највише, односно 50,21% (27.321). С обзиром да су они у радно најпродуктивнијем добу, мјере активне политике тржишта рада (преквалификација, доквалификација, samozapošljavanje и сл.) требају бити усмјерене управо на њих.

Жене чине 51% становника града Зворник тако да је њихово укључивање у друштвене токове од велике важности.

3.2 Просторни распоред становништва

У градском језгру живи 11.082 или 20,36% становника. У пет приградских насеља (Каракај, Улице, Економија, Дивич, Кула Град) има 7.100 или 13,04% становника. Преосталих 36.225 или 66,6% становника насељава рурално подручје - највећи број житеља имају мјесне заједнице Брањево, Козлук, Локањ, Пилица и Крижевићи док се рурална подручја у јужном дијелу града (Зелиње, Дрињача и др.) све више празне због слабије развијености.

4. ПРИВРЕДА ГРАДА ЗВОРНИК

4.1 Број привредних субјеката

Град Зворник настоји да оживи индустријску производњу и поврати статус који је имао у другој половини XX вијека када је важио за трећи индустријски центар у БиХ. У погонима за прераду дрвета, израду грађевинског материјала, експлоатацију минералне воде, производњу глинице и гуме те постројењима металне, текстилне и прехранбене индустрије сконцентрисаним у индустријској зони Каракај је некада радило између 13.000 и 15.000 радника из Зворника и сусједних општина.

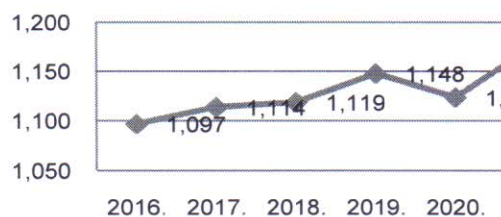
Број привредних субјеката регистрованих у Зворнику константно расте. Међутим, тај раст је нешто спорији од раста на нивоу Републике Српске због чега удио зворничких предузећа у укупном броју предузећа у Републици Српској незнатно опада. Ово указује на потребу да се и у наредном периоду настави са програмима финансијске и нефинансијске подршке привреди. Ти програми су до сада првенствено били усмјерени на предузећа која већ послују на подручју града Зворник, али је један дио подршке био намјењен и новооснованим бизнис подухватима. На овај начин ће се подстаћи отварање нових и раст и развој постојећих предузећа на подручју Зворника што ће убрзати процес запошљавања радне снаге.

Табела 1. Укупан број пословних субјеката на подручју Зворника и Републике Српске

Година	2016.			2017.			2018.			2019.			2020.		
	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)
Број пословних субјеката	1.097	30.275	3,62	1.114	31.286	3,56	1.119	32.376	3,45	1.148	33.447	3,43	1.124	34.467	3,26

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, АПИФ, ЈУ Завод за статистику РС

У 2020. години број регистрованих привредних субјеката на подручју Зворника износио је 1.124, што је за 24 мање у односу на 2019. годину када је број привредних субјеката износио 1.148. То је последица негативних ефеката појаве вируса корона на привреду, односно увођења ванредног стања уз ограничења рада и обавезе поштовања мјера за спречавање ширења вируса корона. Подаци од 2021. године показују да се привреда на подручју Зворника опоравља и да се број привредних субјеката већ попео на 1.177. Овде се претежно ради о оснивању нових предузетничких радњи, али је и број привредних друштава већи за 18. На крају 2021. године број предузетника износио је 829.

Слика 1. Број регистрованих привредних субјеката у Зворнику
Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, АПИФ

Од поменутих 1.124. привредна субјекта у 2020. години је 330 привредних друштава и 794 предузетника.

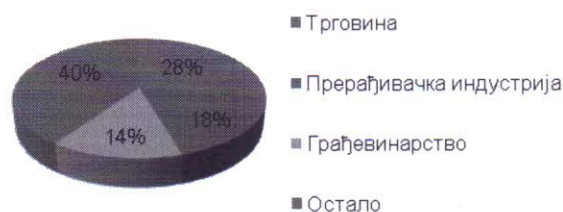
Међу привредним друштвима је знатно више оних која су организована као друштва са ограниченом одговорношћу (275) од оних која су организована као акционарска друштва (12).

Ако се посматрају према величини, преовладавају микро привредна друштва којих има 158 или 47,88%. Слиједе мала привредна друштва којих има 119 или 36,06% и средња којих има 39 или 11,82%. На крају, постоји 14 великих привредних друштава која чине 4,24% укупних привредних друштава на подручју града Зворник.

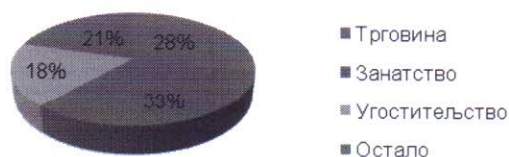
Слика 2. Броја привредних друштава према величини
Извор: АПИФ

Највећи број привредних друштава послује у области трговине (92), прерађивачке индустрије (58) и грађевинарства (47).

Слика 3. Број привредних друштава према дјелатностима
Извор: АПИФ

Међу предузетницима је највише занатских (263), трговинских (226) и угоститељских (142) радњи, те предузетника који пружају услуге превоза (98).

Слика 4. Број предузетника према дјелатностима
Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности

Посматрајући привредна друштва и предузетнике заједно, може се закључити да највећи број зворничких привредних субјеката послује у областима трговине (379), угоститељства (148), прерађивачке индустрије (134), саобраћаја и складиштења (124), те грађевинарства (88). Они уједно запошљавају и највећи број радника.

Табела 2. Број привредних субјеката према подручју дјелатности у Зворнику у 2020. години

Класификацијска ознака дјелатности ³	А	Б	Ц	Д	Е	Ф	Г	Х	И	Ј	К	Л	М	Н	О	П	Q	Р	С	Т	У
Број привредних субјеката	10	8	134	7	5	88	379	124	148	12	5	7	44	9	1	28	21	4	90	0	0

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, АПИФ

Важно је још истаћи да су кроз евиденцију АПИФ-а од 2013. године до 2021. године прошла укупно 1.182 пољопривредна газдинства од којих 321 има активан статус. Око 90% њих су некомерцијална газдинства. Уколико би им се уз постојеће годишње програме коришћења буџетских средстава за унапређење пољопривреде и праксу организовања обука из области пољопривредне производње, пружила подршка за испуњавање услова за пререгистрацију у комерцијална газдинства, могло би доћи до повећања броја запослених и у области пољопривреде.

4.2 Спољнотрговинска размјена

Подаци о спољнотрговинској размјени показују да се на нивоу града Зворника констатно остварује значајан спољнотрговински суфицит, а да је на нивоу Републике Српске стално присутан спољнотрговински дефицит.

Табела 3. Спољнотрговинска размјена града Зворник и Републике Српске (KM)

Година	2018.		2019.		2020	
	Зворник	РС	Зворник	РС	Зворник	РС
Извоз	354.309.702	3.741.823.000	365.280.026	3.610.386.000	285.488.000	3.387.398.000
Увоз	205.482.131	5.222.270.000	189.043.766	4.782.190.000	135.708.000	4.472.660.000
Спољнотрговински суфицит/дефицит	148.827.571	-148.447.000	176.236.260	-1.171.804.000	149.780.000	-1.085.263.000
Покривеност увоза извозом	172,42%	71,7%	193,23%	75,5%	210,37%	75,7%

Извор: Спољнотрговинска комора БиХ, ЈУ Завод за статистику Републике Српске

Град Зворник је остварио спољнотрговински суфицит и у периоду економске кризе узроковане пандемијом вируса корона. Наиме, процентуални пад извоза (19,43%) је био мањи од

³ А-Пољопривреда, шумарство и риболов; Б-Вађење руда и камена; Ц-Прерађивачка индустрија; Д-Производња и снабдијевање електричном енергијом, плин, паром и климатизација; Е-Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине; Ф-Грађевинарство; Г-Трговина на велико и мало; Поправка моторних возила и мотоцикала; Х-Саобраћај и складиштење; И-Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; Хотелијерство и угоститељство; Ј-Информације и комуникације; К-Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања; Л-Пословање некретнинама; М-Стручне, научне и техничке дјелатности; Н-Административне и помоћне услужне дјелатности; О-Јавна управа и одбрана: Обавезно социјално осигурање; П-Образовање; Q-Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада; Р-Умјетност, забава и рекреација; С-Остале услужне дјелатности; Т-Дјелатности домаћинства као послодаваца, Дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу; У-Дјелатности екстратериторијалних органа и организација; Уредба о класификацији дјелатности Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, број 8/14.

процентуалног пада увоза (33,96%) па је у коначници дошло до раста спољнотрговинског суфицита.

Подаци за 2021. годину који су добијени од Спољнотрговинске коморе Босне и Херцеговине, показују да је позитиван тренд настављен. У овом периоду вриједност извезених роба и услуга са подручја града Зворник износила је 366.991.000 КМ, док је вриједност увоза била 162.306.000 КМ што значи да је покривеност увоза извозом чак 226,11%.

4.3 Потенцијали за развој привреде

Град Зворник има повољан геостратешки положај, разноврсна природна богатства и богато културно-историјско наслеђе. Постоји традиција индустријске производње која је извозно оријентисана. У протеклом периоду рађено је на стварању повољног пословног окружења како би се привукле нове инвестиције – формиране су Пословна зона „Јадар“ и инвестициона локација „Инжењеринг“ као инфраструктурно опремљене „brownfield“ локације и дефинисан је сет (не)финансијских мјера подршке развоју привреде које доприносе повећању привредне активности, а тиме и смањењу стопе незапослености.

У 2021. години завршен је пројекат међународне сертификације (BFC SEE) чиме се Зворник придружио групи јединица локалне самоуправе из Југоисточне Европе са стандардом повољног пословног окружења.

Табела 4. SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Повољан гео-стратешки положај (раскрсница магистралних и регионалних путева, међународна железничка пруга, четири прелаза преко границе између БиХ и Србије) • Административни, здравствени и економски центар регије Бирач • Добри услови за развој воћарства, сточарства, повртларства • Налазишта руда (кварц, кречњак, шљунак, пијесак) • Изворишта минералних вода (Витинички Кисељак, Козлук) • Хидро-потенцијал (Дрина, Дрињача, Хоча, Сапна, Каменичка ријека, Локањска ријека) • Културно-историјско наслеђе (стећци, рудник Дардагани, Ђурђев град и др.) • Традиција индустријске и извозно оријентисане производње (прерађивачка, текстилна, прехранбена индустрија) • Уведен стандард повољног пословног окружења (БФЦ) • Повољни услови за развој предузетништва (суфинансирање запошљавања и самозапошљавања умањење комуналних накнада, регистрација за један дан, итд.) • Повољне инвестиционе могућности (суфинансирање запошљавања и самозапошљавања из градског буџета, минималан порез на имовину, ослобађање инвеститора дијела градских пореза и такси, доступност локација за инвестирање, итд.) • Постојање просторно-планске документације (урбанистички, регулациони, просторни план) 	<ul style="list-style-type: none"> • Смањење броја становника услед негативног природног прираштаја и одласка младих • Неактивност становништва • Недовољна усклађеност образовног система са потребама на тржишту рада • Незаинтересованост ученика да се образују за дефицитарна занимања • Велики број дугорочно незапослених • Велики број теже запошљивих лица • Неусклађеност захтјева привреде, уписне политике у средњим школама и понуде радне снаге • Недостатак радне снаге са потребним квалификацијама и вјештинама • Суфицитарност појединих занимања • Велики проценат учешћа неквалификованих радника у укупном броју незапослених • Недовољна увезаност производње, откупа и прераде пољопривредних производа (ланац вриједности) • Недовољно истражена и искориштена природна богатства (залихе руда, гљевитост минералних вода, језеро, ријеке) • Неријешени имовинско-правни односи у вези са објектима културно-историјског наслеђа (рудник Дардагани, Ђурђев град, Андреашева вила, итд.) • Недовољно промовисана инвестициона понуда
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Пројекти сарадње са сусједним јединицама локалне самоуправе • Прекогранична сарадња (Срб-БиХ, формирање заједничке индустријске зоне и туристичке понуде) • Регионално отварање тржишта (билатерални и мултилатерални споразуми) • Заинтересованост страних инвеститора и дијаспоре за улагање на подручје БиХ • Растући тренд конзумирања здраве, органски произведене хране • Константа у културно-историјском туризму и повећана атрактивност здравственог туризма и активног одмора • Пословне везе постојећих привредних субјеката са иностраним партнерима • Економски модел јавно-приватног партнерства • Доступност ЕУ и других развојних фондова 	<ul style="list-style-type: none"> • Политичка нестабилност на подручју БиХ и западног Балкана • Споро усвајање закона који омогућују примјену стандарда ЕУ • Недовољно стимулативан правни и финансијски оквир у БиХ за инвеститоре (неефикасна администрација и високо пореско оптерећење) • Трансфер застарјелих технологија у БиХ и технолошка застарјелост • Сива економија • Изложеност подручја поплавама, клизиштима, сушама и осталим природним опасностима

5. СТАЊЕ И ТОКОВИ НА ЛОКАЛНОМ ТРЖИШТУ РАДА

Тржиште рада се може дефинисати као тржиште на коме се успостављају односи између понуде и тражње за радном снагом па се због великог броја учесника на обе стране сматра веома конкурентним. Тренутна ситуација на подручју града Зворника је таква да је понуда радне снаге нешто већа од тражње.

5.1. Запосленост

Подаци ЈУ Републички завод за статистику Републике Српске показују да је на подручју града Зворник број запослених константно растао све до 2020. године. Томе је доприносило проширивање капацитета прерађивачке индустрије, али и давање подстицаја за запошљавање у привреди од стране републичких и локалних органа власти. Међутим, 2020. године је дошло до смањења број запослених због привремене одјаве или отпуштања радника услед забране или ограничења рада бројним привредним субјектима у условима епидемије вируса корона.

При томе није долазило до значајнијих промјена у полној структури запослених. Наиме, у укупном броју запослених је константно више мушкараца него жена, а подаци за 2020. годину показују да је међу запосленима било 3.876 (40,79%) жена и 5.626 (59,21%) мушкараца. Ако се узме у обзир да је радно способно 23.313 жена и 22.384 мушкараца, то значи да је у 2020. години било запослено свега 16,62% радно способне женске и 25,13% радно способне мушке популације.

Табела 5. Број запослених према полу на подручју града Зворник и Републике Српске

Године	2016.			2017.			2018.			2019.			2020.		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Жене	3.587	111.851	3,21	3.823	115.640	3,31	3.960	119.203	3,32	3.921	122.917	3,19	3.876	124.634	3,11
Мушкарци	4.937	141.454	3,52	5.337	144.968	3,68	5.519	147.106	3,75	5.707	149.449	3,82	5.626	149.593	3,76
Укупно	8.560	253.305	3,38	9.160	260.608	3,51	9.479	266.309	3,56	9.628	272.366	3,53	9.502	274.227	3,47

Извор: ЈУ Завод за статистику Републике Српске

Важно је нагласити да се удио укупног броја запослених на подручју града Зворника у укупном броју запослених на подручју Републике Српске повећавао до 2018. године. Након тога је дошло до благог смањења, али се очекује да ће се у наредном периоду број запослених повећавати истим или већим темпом као што се повећава у Републици Српској.

Када је у питању број запослених према подручју дјелатности, може се констатовати да је у Зворнику највише запослених у прерађивачкој индустрији (2.892 или 30,44%) и трговинској дјелатности (1.638 или 17,23%). Слиједе образовање са 847 или 8,91%, грађевинарство са 777 или 8,17%, дјелатности здравствене заштите и социјалног рада 700 или 7,37% и саобраћај и складиштење са 482 или 5,07% запослених. Најмањи број запослених је евидентиран у области пољопривреде (74 или 0,77%), административним дјелатностима (21 или 0,22%), вађење руда и камена (10 или 0,11%) и пословање некретнинама (10 или 0,11%).

Табела 6. Број запослених у Зворнику и Републици Српској према подручју дјелатности, 2020. година

Класификацијска ознака дјелатности	А	Б	Ц	Д	Е	Ф	Г	Х	И	Ј	К	Л	М	Н	О	П	Q	Р	С	Т	У
Број запослених на подручју града Зворника	74	10	2.892	165	174	777	1.638	482	422	105	101	10	110	21	752	847	700	88	134	0	0
Број запослених на подручју Републике Српске	8.473	4.731	58.013	8.385	5.026	13.342	48.247	12.257	13.523	6.342	5.831	640	7.929	3.320	25.887	22.996	19.448	4.380	5.457	0	0
Удио (%)	0,87	0,21	4,99	1,97	3,46	5,82	3,40	3,93	3,12	1,66	1,73	1,56	1,39	0,63	2,90	3,68	3,60	2,01	2,46	0	0

Извор: ЈУ Завод за статистику Републике Српске

Највеће учешће броја запослених на подручју Зворника у броју запослених на подручју Републике Српске је у области грађевинарства (5,82%), а затим у прерађивачкој индустрији (4,99%) и дјелатностима саобраћаја и складиштења (3,93%), образовања (3,68%), здравствене

заштите и социјалног рада (3,60%) и трговине (3,40%). Ово је још један од доказа да су наведени сектори на подручју Зворника најразвијенији.

5.2. Незапосленост

Упоредо са растом броја запослених, смањује се број незапослених. Тако је у периоду од 2016. године до 2019. године број незапослених смањен за 835 или 17,76%. Међутим, због негативних ефеката епидемије вируса корона на привреду и забране или ограничења рада привредних субјеката, 2020. године је дошло до повећања броја незапослених и то за 484 или 12,52% у односу на 2019. годину. Један број лица је био привремено пријављен на евиденцију ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске јер је због тзв. закључавања дошло до привременог затварања предузећа и до отпуштања радника. Са опоравком привреде број незапослених се поново смањило тако да је на крају 2021. године износио 3.844.

Табела 7. Број регистрованих незапослених лица према полу у Зворнику и Републици Српској

Године	2017.			2018.			2019.			2020.		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио%
Жене	2.219	57.077	3,89	2.065	49.149	4,20	2.101	45.732	4,59	2.249	39.906	5,64
Мушкарци	2.228	57.287	3,89	1.827	46.856	3,90	1.764	41.305	4,27	2.100	43.258	4,85
Укупно	4.447	114.364	3,89	3.892	96.005	4,05	3.865	87.037	4,44	4.349	83.164	5,23

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник

Учешће броја незапослених са подручја града Зворника у броју незапослених у Републици Српској расте. Подаци показују да се број радно способног становништва смањује и на територији Републике Српске и Зворника, али је број незапослених на подручју Зворника опадао у мањем проценту од процента на нивоу Републике Српске. Ово може бити последица више фактора, почев од тога да је број радно способних становника опадао спорије од просјека Републике Српске због тога што се у Зворник досељавао одређен број радно способних становника из сусједних општина или је одлазак незапосленог радно способног становништва у друге градове или иностранство био мањи него у Републици Српској. У прилог овим претпоставкама иду и подаци о запослености који су презентовани у претходном поглављу, а који говоре да се на годишњем нивоу број запослених повећавао у већем проценту на подручју Зворника него на нивоу Републике Српске.

Међу незапосленим особама највише је оних у старосној доби између 35 и 39 година. Број радно способних незапослених лица у старосној доби изнад 30 година старости по осталим групама је приближно исти (око 490). Број незапослених до 30 година старости је доста мањи (око 290) јер је то период када се велики број младих људи налази на универзитетском школовању тако да нису активни тражиоци посла.

Табела 8. Број незапослених особа према старосној структури

Полна структура	Старосна структура										
	15-19	20-23	24-26	27-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	Преко 60
Мушкарци	29	167	98	116	172	185	211	267	288	312	255
Жене	12	174	193	170	320	335	280	219	205	187	154
Укупно	41	341	291	286	492	520	491	486	493	499	409

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник

У структури незапослених на подручју града Зворник највећи удио имају неквалификовани радници, а потом квалификовани радници и радници са средњом стручном спремом. Најмање је висококвалификованих лица и магистара.

Табела 9. Број незапослених према степену стручног образовања

Године	Стручна спрема							
	НК	КВ	ССС	ВКВ	ВШС	ВСС	Магистратура/ Мастер	Докторат
2018.	1.512	1.236	1.192	15	59	384	31	0
2019.	1.043	1.154	1.173	12	52	402	29	0
2020.	1.322	1.245	1.242	13	46	416	30	0

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник

Према подацима ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, жене имају веће учешће међу незапосленим лицима са средњом и високом стручном спремом и магистратуром. Међу нискоквалификованим незапосленим лицима доминирају мушкарци.

Табела 10. Број незапослених према полу и стручној спреми на подручју града Зворник

Година	Стручна спрема								
	НК	КВ	ССС	ВКВ	ВШС	ВСС	Магистратура/Мастер	Докторат	
2020.	М	749	697	445	11	12	131	10	0
	Ж	573	548	797	2	34	285	20	0
	У	1.322	1.245	1.242	13	46	416	30	0

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник

Када је ријеч о конкретним занимањима, након неквалификованих радника највише је незапослених трговаца, економских техничара и дипломираних економиста. Идентичан поредак присутан је и у 2021. години.

Табела 11. Број незапослених према занимању

Р.б.	Занимање	Број незапослених		
		М	Ж	У
1.	НКВ	749	573	1.322
2.	Трговац	21	214	235
3.	Економски техничар	34	171	205
4.	Дипломирани економиста	33	76	109
5.	Машински техничар	35	45	80
6.	Аутомеханичар	75	0	75
7.	Медицинска сестра	0	65	65
8.	Техничар друмског саобраћаја	32	33	65
9.	Професор разредне наставе	1	50	51
10.	Дипломирани правник	15	33	48
11.	Конобар	4	31	35

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник

Подаци добијени од ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске показују да је у укупној структури пријављених на евиденцији ове установе највише лица којима је престао уговор на одређено вријеме, лица која су проглашена технолошким вишком, лица која су споразумно прекинула радни однос или самовољно напустила радно мјесто. Као најчешћи разлози за брисање са евиденције наводе се запослење, нередовно јављање, обављање приватне дјелатности, стицање услова за пензију, стицање вишег степена стручне спреме, трајна неспособност и пресељење.

5.3. Категорије теже запошљивих лица

У један од проблема који је присутан на тржишту рада убраја се и проблем запошљавања теже запошљивих лица, односно оних лица која због свог здравственог стања, недовољног или неодговарајућег образовања, недостатка радног искуства, социо-демографских карактеристика, неусклађености понуде и тражње на тржишту рада или због других објективних околности теже налазе поса. Посебно су угрожена лица која се истовремено суочавају са више наведених проблема.

Статус теже запошљивих лица имају млади до 30 година живота, незапослени старији од 50 година, лица без квалификација и нискоквалификовани, особе са инвалидитетом, Роми, радно способни корисници новчане социјалне помоћи, дугорочно незапослени млади у хранитељским породицама и жртве породичног насиља. Одређеним програмима и мјерама активне политике запошљавања треба подстицати запошљавање ових лица и креирање амбијента у коме ће се они осјећати равноправније на тржишту рада.

То је случај и са осталим теже запошљивим лицима из посебно осјетљивих категорија као што су жене, а нарочито жене у руралним срединама, лица старија од 40 година, самохрани родитељи, породице са оба незапослена супружника, родитељи дјеце са сметњама у развоју. Потребно је поспијешити њихову интеграцију на тржишту рада како би били у могућности да самостално стекну приходе и узму учешће у друштвеном животу заједнице.

Према евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске-Филијала Зворник на подручју града Зворник евидентирана су 1.322 неквалификована незапослена лица од чега је 749 мушкараца и 573 жене. Број инвалидних лица по свим основама инвалидности износи 25 у

2020. години, од чега су 24 мушке и 1 женска особа. Евиденција о осталим категоријама теже запошљивих се не води на евиденцији код Завода за запошљавање РС.

5.4. Просјечна плата

Просјечна бруто и нето плата запослених на подручју Зворника је била незнатно испод или на нивоу просјека Републике Српске.

Табела 12. Просјечна бруто и нето плата на подручју града Зворник и Републике Српске

Године	2016.			2017.			2018.			2019.			2020.		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Просјечна бруто плата	1.321	1.344	98,29	1.326	1.331	99,62	1.338	1.358	98,53	1.394	1.407	99,07	1.488	1.485	100,2
Просјечна нето плата	827	836	98,92	831	831	100	847	857	98,83	898	906	99,11	956	956	100

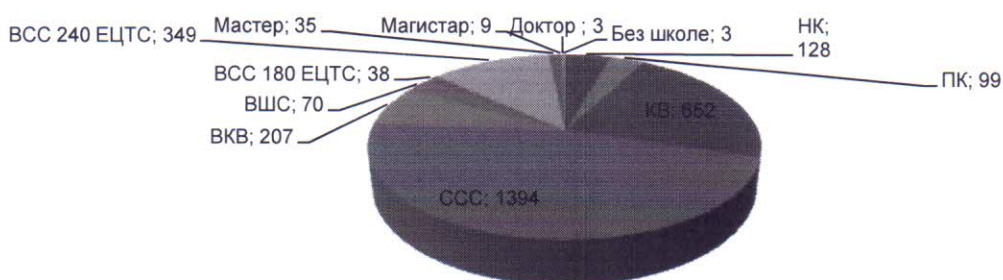
Извор: ЈУ Завод за статистику Републике Српске, Пореска управа Републике Српске

Може се рећи да је раст плата резултат привредног развоја и успијешног пословања предузећа на подручју града Зворник, а нарочито већих компанија које су кроз проширивање свог пословања оствариле значајну добит што се одразило и на плате њихових радника. Други разлог је чињеница да послодавци покушавају привући и запослити што квалификованију радну снагу што изискује повећање плата. Такође, предузећа која послују у одређеним гранама привреде, попут грађевинарства, су суочена са одливом радне снаге због чега настоје да кроз повећање плата задрже постојеће или ангажују нове раднике.

5.5. Анализа потреба привреде за радном снагом

Служба за јавне набавке, управљање развојем и међународну сарадњу, односно Одсјек за управљање развојем и међународну сарадњу редовно проводи анкетирање привредних субјеката на простору града Зворник. Путем анкетних упитника привредници се изјашњавају о различитим питањима и износе свој став о свим показатељима стања пословног амбијента у локалној заједници, међу којима је и питање радне снаге.

У последњој анкети која је проведена у јануару 2021. године, учествовала су 33 привредника. Они запошљавају 2.987 радника међу којима је највише оних са средњом стручном спремом. Затим су ту квалификовани радници, а слиједи лица са високом стручном спремом.

Слика број 5. Број запослених према стручној спреми код анкетираних послодаваца

Извор: Анализа резултата анкете пословног сектора у 2021. години

Анкетирани привредници су планирали да до краја текуће године запосле нових 70 радника и то 22 радника са средњом стручном спремом, 16 квалификованих, 12 неквалификованих, седам са високом стручном спремом, шест висококвалификованих и пет са високом стручном спремом.

Када је ријеч о занимањима која су им потребна у наредном периоду, навели су следеће: транспортни радници, КВ електро струке, КВ машинске струке, КВ обућар, КВ кројач, монтажер, возач моторних возила, бравар-монтер, молер-фасадер, електроинсталатер, тесар, армирач, зидар, заваривач, металостругар, ливац, столар, кувар, конобар, трговац, руковалац технолошке опреме, руковалац апарата, руковалац грађевинских машина, сервисер расхладних

уређаја, информатичар-програмер, економски техничар, хемијски техничар, пољопривредни техничар, санитарни техничар, дипломирани инжењер технологије, дипломирани машински инжењер, дипломирани инжењер пољопривреде.

При томе су као недоступна занимања навели: зидар, тесар, заваривач, бравар-монтер, молер-фасадер, руковалац грађевинских машина, обућарски техничар, кројачки техничар, санитарни техничар, грађевински техничар, дипломирани грађевински инжењер, дипломирани машински инжењер. Нека од ових занимања занимања се могу стећи у средњим школама у Зворнику (руковалац грађевинских машина и заваривач), али је у наредном периоду потребно радити на увођењу нових образовних профила.

Такође, на евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске за подручје Филијале Зворник⁴ се налазе лица са траженим, а недостајућим занимањима. Међутим, ради се о веома малом броју заваривача, сервисера расхладних уређаја, обућарских техничара, КВ аутолакирера, молера, столара, грађевинских техничара, руковалаца технолошке опреме и руковалаца апарата те нешто већем броју куvara и конобара, аутолимара, бравара, металостругара, продавача и возача за које се претпоставља да су се одлучили за одлазак у иностранство.

Због свега овога привредници треба да узму активније учешће у креирању уписних политика у средње школе како би задовољили своје потребе за радном снагом. Од укупног броја анкетираних привредника, њих 9,09% је већ учествовало, а 54,50% је исказало спремност да учествује у овим активностима.

Сви они би требали да јасно истакну која занимања ће им бити потребна у наредном периоду и да ученицима који упишу та занимања омогуће обављање стручне праксе с перспективом запослења у њиховим предузећима. У протеклој школској години само један од анкетираних привредних субјеката је имао 55 ученика на практичној настави и то у следећим занимањима: бравар, електричар, заваривач и обрађивач метала резањем. Међу њима је било 10 заваривача и обрађивача метала резањем који су већ добили посао. Охрабрује чињеница да је од укупног броја анкетираних предузећа њих 21 или 63,64% исказало спремност да прими ученике на практичну наставу. Све то би могло допринети повећању интересовања ученика завршних разреда основних школа за упис на дата занимања.

На евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник је и јако мали број лица са високом школском спремом која се тражи на локалном тржишту рада. То опет може послужити као смјерница средњошколцима приликом одлучивања за област у којој ће наставити школовање.

Када је ријеч о преквалификацији и доквалификацији, анкета је показала да привредници нису довољно информисани о могућностима за образовање одраслих - иако је менаџмент девет предузећа истакао да је запосленим у њиховом предузећу потребно додатно образовање, само три су била упозната са могућностима образовања одраслих за занимања која су им потребна, 13 их је имало искуства са обуком одраслих у свом предузећу, а 14 је исказало спремност да обезбиједи обуку на радном мјесту.

У наредном периоду ће се наставити са анкетањем привредника јер је то један од начина да се успостави комуникација са свим привредницима и да се добију информације везане за потребе привреде за радном снагом. Нарочито је важно да Привредни савјет и Савјет за образовање и запошљавање града Зворник ефикасно функционишу.

6. ОБРАЗОВАЊЕ

Образовни процес на подручју града Зворник одвија се у двије предшколске установе (једна приватна и једна јавна), шест централних основних школа, двије средње и једној високошколској установи. Постоји и једна установа за образовање одраслих.

⁴ Филијала Зворник Завода за запошљавање РС обухвата град Зворник и општине Осмаци, Милићи, Власеница, Сребреница, Братунац, Шековићи.

